

Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΥ ΓΚΡΙΛΛΠΑΡΤΣΕΡ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

Είναι μία πικρή όληθεια, πώς λίγων ανθρώπων του πνεύματος ή αξία αναγνωρίζεται, όσο αυτοί άκόμα βρίσκονται στη ζωή. Άνάμεσα σ' αυτούς τούς λίγους είναι και ο Μπετόβεν, που δν τού ήσαν γραφό τή παραιτηθή από τίς περισσότερες χαρές τής ζωής, άν ή μοίρα τού άρνήθηκε κάθε άλλη Ικανοποίηση και χωρίς έλεος τόν έκτύπησε, όπου περισσότερο πονούσε, τούλάχιστο θαυμάστηκε και τιμήθηκε από τούς συγχρόνους του, μικρούς και μεγάλους, όσο ζούσε άκόμα, τόλμησε να σταθή σάν τσος τους και κάποτε και σάν άνώτερός τους δίπλα στούς εύγενείς και τούς άριστοκράτας, τούς

είπε πάντα έλευθερα τή γνώμη του, και, όταν πέθανε, 30, 000 άνθρωποι, με τόν πένθος στην ψυχή, ακολουθήσαν τόν φέρετρό του. Ήταν μία πομπή, που άργανώθηκε άθωρότητα κι' άβίαστα κι' έβόλασε ώρες δόκλατης. Τόν έπιτάφιο του έγραψε ο ποιητής Γκριλλάρτσερ, κι' έπειδή ο ίδιος δέν μπορούσε να τόν άπαγγείλη από τούς λογμούς που τόν συγκλόναζαν, όσο τόν έγραφε άκόμα, τόν άνικατέστησε σ' αυτό ο ήθοποιός Anschütz. Για τόν περίφημο αυτόν άποκαιρειστήριο, που γενικά θέρεται από τούς ώραιότερους που νράθηκαν στο έθνος, τ' έχε παρακαλείει τόν Γκριλλάρτσερ, ο φίλος τού Μπετόβεν Σιντλερ, όσο άκόμα ο μεγάλος μουσικός έχαραπάλευε. Και κείνος άρχισε. Μα πριν τελείωση δτι έγραψε ξανάρθε ο Σιντλερ, και τού έιπε πιά για τή μεγάλη τήν τελειωτική συμφορά. Φυσικά ο Γκριλλάρτσερ τήν περίμενε, ή τούλάχιστο έθερεπε να τήν περιμένη. Κι' ώς τόσο, σάν κι' ώς τήν τελευταία στιγμή, μα μή μορούσε να πιστέψη, πώς στόν ύστατο αυτόν άγώνα του έθερεπε πιά τών ήλων και τών άρμονιών ο άκατανίκητος τίτάνας, σημειώνει στίς άναμνήσεις του: «Μέ τήν είδηση αυτή έγινε μέσα μου ένα τέτοιο σώριασμα δυνάμεων, που τά δάκρυα έτρεχαν άσυγκράτητα από τά μάτια μου, και, όπως γινόταν πάντα, όταν μία βαθεία άληθινή συγκίνηση με τυραννούσε, δέν πόρεσα πιά ν' άποτελειώσω τόν άποκαιρειστήριό μου στόν τόνο και τόν ύφος, που τόν άρχισα».

Ο λόγος αυτός, που αναφέρεται ώς τόσο σ' όλες τίς

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ»

βιογραφίες τού Μπετόβεν, είναι έλάχιστα γνωστός, κι' αυτό τόν δίνουμε έδω δλόκληρο σε μία έλεύθερη μετάφραση:

«Τώρα, που στεκόμαστε μπρός στόν τάφο αυτού τού Νεκρού, νοιάζουμε τόν έαυτόν μας σάν άντιπρόσωπους στολμένους από ένα δλόκληρο Έθνος, από δλόκληρο τόν Γερμανικό Λαό. Πενθοίμε για τόν χαμό τού τιμημένου μισού τής δέξας, που μάς έχει άπομείνει από τήν πνευματική άκμή και άνηση τής Πατρίδας μας. Γιατί βέβαια άκόμα ζή—κι' ως δώση ο Θεός να ζή για πολύ άκόμα—τού τραγουδιού δ' ήρωας, στο λόγο και στή Γερμανική γλώσσα. (1) Μα τού τονισμένου, τού μουσικού τού τραγουδιού ο τελευταίος τεχνίτης, τής τέχνης τών ήλων τού ύπεροχο στόμα, ο κληρονόμος και πρός τόν ευρότερο συνεχίστης τής φήμης τής άθάνατης τού Μπάζ του Χαίντελ, τού Χάινριχ και τού Μότσαρτ, έπαψε πιά να ζή. Και μετά στεκόμαστε έδω κλαίγοντας γύρω από τόν δργανό με τίς σπαομένες χορδές που

ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

ούπασε για πάντα.

Τό δργανό, που ούπασε! Άφήστε με έτσι να τόν δνομάζω γιατί ήταν ένας καλλιτέχνης, κι' δτι κι' έν ήταν, έγινε μονάχα με τήν Τέχνη. Βαθιά τόν είχαν πληγώσει τής ζωής οι σαϊτιές, κι' όπως ο ναυαγός, κάπου από τόν άκρογαλάι άγκιστρώνεται, αυτός σε όνα έτρεξε, Ισαξία κι' Ισολάμπρη άδελφή τού καλού και άληθινού, ο τών πάνω παρηγορητρα, Τέχνη με τή θεία καταγωγή! Και ούμεινε πιστός. Άκόμα κι' όταν έκλείστηκαν οι πύλες, που έπέρασσε, κι' έφτασε κοντά τού τού μίλησε, άκόμα κι' όταν έμεινε, με τόν άπονεκρωμένο του αούτι, για τόν δικά σου τή χαρακτηριστικά θεούφλος, κράτησε τήν εικόνα σου μέσα στην καρδιά σου, και πεθαίνοντας τήν είχε —άνα πάνω στο στήθος του.

Ήταν ένας καλλιτέχνης! Και ποιος θα μπορούσε να σταθή δίπλα του; Όπως ο Βέμεωθ, (1) όρμά στα κόμματα, έτσι δρασκέλισε κι' αυτός τής Τέχνης του τά σόνορα. Άπό τόν πάνω περσιερών τού έρωτολόγημα, ή τής

1) Ένομοί τόν Γκαίτε.

2) Μεγάλο άμφίβιο τής Παλαιάς άισαθήκης.

βροντής τη δόνηση, από την πιο λεπτόλογη διόφραση Ιδιορρυθμών της Τέχνης τρόπων, έως τη φοβερή τελεία, όπου το καλλιτέχνημα περνά στην ανυπότακτη αυθαιρεσία των ανταγωνιζόμενων μεταξύ τους φυσικών δυνάμεων, όλα τα έπέρασε και όλα τα κατανόησε 'Εκείνος που 'θάρθη ύστερ' άπ' αυτόν δέ θα μπορούσε να συνεχίση, ν' άρχιση θά χρειάσθῃ, γιατί ο πρόδρομός του έσταμάτησε εκεί μονάχα, που κι' η Τέχνη σταματά.

'Αντελάιντα και Λεωνόρα! Πανηγυριστές της «Vittoria» και σύ της Λειτουργίας του ειλιαβικό τραγουδι! Τρίφωνα και τετράφωνα παιδιά του, και σύ, βροντολογούσα, συμφωνία εχαρα πανώρηνα σπίθα θεϊκή, τό κύκνειό του! Μοῦσα τοῦ τραγουδιοῦ και της χορδής, σιμάστε όλες και όλα, σταθίτε ταπεινά γύρω στον τάφο του, και πάνω του σκορπίστε θαφνόφυλλα!

'Ήτανε καλλιτέχνης μὰ και 'Ανθρωπος. 'Ανθρωπος με κάθε της λέξης έννοια και με την άνωτερη πρό πάντων! Γιατί από τον κόσμο άποτραβήχτηκε, τον είπανε μισάνθρωπο. Κι' άναίσθητο, γιατί άπόφευγε τα οιοθήματα. 'Αχ όποιος σκληρό γνωρίζει τον έαυτό του και μιὰ δέν έχει ανάγκη, «ν' άπόφυγη» και πάντα είναι οι λεπτότερες κορφές, που εύκολότερα άμβλόνονται λυγίζουσε ή σπάνε! 'Η ύπερβολή στο ίσθημα άποτραβίεται άπ' την αίσθησία! 'Αποτραβήχτηκε από τον κόσμο, γιατί σ' δλη του την άπόδυση ψυχῃ, που η άγάπη κυριαρχούσε, δέν πέτυχε να βρῃ ένα όπλο για να

τοῦ άντισταθῃ. Κι' άπομακρύνθηκε από τους ανθρώπους, άφοῦ τοῦς έδωσε τὰ πάντα, χωρίς να λάβῃ τίποτα άπ' αὐτούς. 'Ερημος και μόνος ζυμεινε γιατί δέν μπόρεσε να βρῃ τὸ δεύτερο 'Εγὼ του. Μά ὡς τὸν τάφο του, για δλους τοῦς ανθρώπους μπόρεσε να φυλάξῃ μιὰν ανθρωπινη καρδιά, μιὰ πατρική, για τοῦς δικούς του, και της αγάπης του τοῦς θησαυρούς για τὸν κόσμο δλόκληρο!

'Ετοι ἦταν! Ετοι πέθανε! και Ετοι παντοτεινὰ θά ζῆ!

Σεις όμως όλοι, που την πομπή μας ταύτη ακολουθήσατε, τοῦ πόνου σας γενήτε κύριοι! Δέν τὸν έχασατε! Τὸν εχετε καρδιοει! Κανείς, δν δέν πεθάνῃ, δέν μπορεί να μῆῃ εἰαί, που η 'Αθανασία βρίσκεται! Πρέπει να πέση πρώτα τὸ κορμί, κι' ύστερα μόνο θά τοῦ ανοιχτοῦν οι πόλεις της. 'Εκείνος, που θρηνοῦμε, βρίσκεται τώρα πιά μὰ όλων τῶν αἰώνων τοῦς μεγάλους, κ' ἐκεῖ θά μείνῃ χωρίς πιά να μὸρη κανείς να τὸν έγγίση. Γι' αὐτὸ γυρίσατε στο σπίτι σας θλιμμένοι μὰ ύπομονητικοί. Και όταν καιμιά φορά άργότερα στη ζωῃ, τὸν δημιουργίων του η βίαια όρμη, σὸν τὴν θύελλα που ίρρεται, σὰς ύποτάξει, όταν η γοητεία τους σὰς μεταφέρῃ κάπου μακριὰ σ' ἕναν κόσμο άγέννητο κι' άνόσχορτο, τότε φέρετε στο μυαλό σας τὴ στιγμή αὐτὴ και συλλογισθίτε: «Βρεθήσαμε και μεις όταν τὰφο τὸν κατέβασαν, και κλάψαμε για τὸ χομὸ του!»

Γ. ΤΟΥΡΝΑΤΣΕΝ